

KVINDER FALDER FOR LUGTEN AF FAR

Af Birgitte Sønnevig

Evolutionsforskerne ville have forsvoret det. Det ville mange kvinder formentlig også. Men en ny undersøgelse viser, at kvinder ubevidst bliver tiltrukket af mænd, der har samme kropsduft som deres fædre.

Det er ikke den trygge duft af god pipetobak eller aftershave, der gør det. Det er den rene, naturlige kropsduft, som er afgørende, når en kvinde skal vælge sin partner. Og den skal, ifølge en ny og højst overraskende undersøgelse, helst være som hendes egen fars.

Forskerne bag undersøgelsen, professor i humangenetik Carole Ober og psykolog Martha McClintock fra University of Chicago, Illinois, kaster sig ikke ud i psykologiske forklaringer om faderbindinger eller kvindelige ødipuskomplekser, når de skal forklare den besynderlige hang til faderduften.

1

Traditionel lærdom, ikke mindst fra dyreriget, fortæller os, at forskellige gener er en fordel, når dyr og mennesker skal formere sig: Forskellige gener hos hver af forældrene giver afkommet bedst chance for at "vælge" de bedste gener fra faderen og moderen. Har forældrene derimod mange ens gener, har afkommet en tilsvarende mindre genpulje at udvælge de bedste fra.

2

Men ifølge Ober og McClintock giver den alligevel mening. Ved at vælge en mand, der dufter af far, får kvindens afkom nogle af de samme gener, som hendes far havde. Og da hun selv er sund og rask, må det være gode stærke gener. Hun ved altså, hvad hun får, og det er bedre end at lade tilfældet råde og tage imod helt ukendte gener. Obers og McClintocks opsigtsvækkende resultater rokker dermed ved en af de grundlæggende og hidtil ganske uomtvistelige kendsgerninger i evolutionslæren.

3

Det viste sig, at de enkelte kvinder valgte dufte fra mænd, der havde en MHC-sammensætning, der lignede deres fars – hvis kvinderne vel at mærke også selv bar nogle af de samme gener.

Hvert eneste menneske har en unik kombination af MHC-gener. De koder for en række proteiner, som er aktive i immunforsvaret, hvor de har til opgave at kende forskel på kroppens egne og fremmede celler. Jo mere varieret vores sammensætning af MHC-gener er, desto flere forskellige fremmede celler kan immunsystemet spotte i vores krop.

4

Afhængig af dyreart og levestandard vælger hunnerne forskellige kombinationer af MHC-gener hos partneren. Det er dog kun menneskehunnen, der decideret går efter en mand, der har en del af de samme MHC-gener som hende selv.

5

Nogle gange sker det, at kvinder tiltrækkes af mænd, som de deler for mange MHC-gener med. Ifølge zoologen Claus Wedekind fra Berns Universitet i Schweiz sker det for kvinder, der tager p-piller.

Illustreret Videnskab nr. 10/2002

Instruktion:

Læs teksten "Kvinder falder for lugten af far".

I teksten er der fjernet fem tekstdele.

På dette opgaveark findes de fem tekstdele samt en ekstra, der ikke passer i teksten.

Angiv med tallene 1-5 i de tomme rubrikker, hvor tekstdelene passer ind i teksten.

Sæt 0 ved den tekstdel, der ikke passer i teksten.

Der gives 2 point for hvert korrekt svar.

Kvindernes hang til fardufte viste sig, da Ober og McClintock besluttede sig for at undersøge, hvilke MHC-relaterede dufte kvinder tiltrækkes af. I undersøgelsen blev en række kvinder bedt om at snuse ned i en mængde forskellige bokse. De kunne ikke se, hvad de lugtede til. Nogle af boksene afgav almindelige husholdningsdufte som for eksempel klor og nyvasket tøj, mens andre afgav dufte fra en række T-shirts, som forskellige mænd havde sovet med i to nætter. Duftene var så svage, at kvinderne ikke kunne definere, hvor de kom fra, men de var ikke i tvivl, da de blev bedt om at vælge den duft, de helst ville dufte til resten af deres liv.

McClintock har peget på, at kvinden med denne strategi ved, hvad hun får – hun holder på den sikre hest og kaster sig ikke ud i det store lotteri. McClintock tror, at der må findes en ganske bestemt mængde MHC-gener, som det er en fordel at have til fælles med partneren, men det skal samtidig ikke være for mange, så vi risikerer indavl.

Andre undersøgelser peger på, at kombinationen af MHC-gener afgør, hvor let eller svært det er for et par at få børn: Alt for ens MHC-gener giver fx også flere spontane aborter. Der er altså god grund til at gøre sig umage, når den rigtige mand skal udvælges mellem de mange kandidater, en kvinde møder på sin vej.

Set i det lys er det højst ejendommeligt, at kvinder foretrækker mænd, der lugter ligesom deres egen far. For når en mand lugter ligesom en kvindes far, har han mange MHC-gener til fælles med kvindens far og hende selv. Dermed bliver genpuljen til kvindens og mandens barn mindre, og det er jo tilsyneladende en helt håbløs formeringsstrategi.

MHC-generne har også en eller anden form for samspil med andre gener, der bestemmer vores naturlige kropsduft, men hvordan dette samspil fungerer, er forskerne ikke klar over. De kan blot konstatere, at vores unikke kropsduft afspejler vores unikke MHC-sammensætning

Det handler nemlig slet ikke om psykologi, men om genetik. På kringlet vis afspejler vores kropsduft, hvilken sammensætning vi har af de gener, som har med vores immunforsvar at gøre. De kalder det MHC-gener (Major Histocompatibility Complex), og hvis vi lugter ens, har vi samme slags MHC-gener – omvendt tyder forskellige dufte på forskellige MHC-gener.